

Asia: VN/33727/2023

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta

JKO kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto hallituksen esityksestä laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi.

Ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kehittäminen ja rahoitusmallin yksinkertaistaminen ovat kannatettavia toimenpiteitä.

Luonnoksen perusteella toimenpiteet kohdistuvat kuitenkin erityisesti aikuisiin, jotka ovat vaihtamassa alaa ja opiskelemassa uutta tutkintoa.

Emme kannata luonnoksen esitystä, jossa koko tutkinnon suorittamisesta saisi perusrahoitusta vain niiden opiskelijoiden osalta, jotka ovat aiemmin suorittaneet pelkästään perusasteen koulutuksen.

Koulutuksen järjestäjillä ja sitä kautta työnantajilla tulisi olla mahdollisuus tarkastella uuden lain vaikutuksia läpinäkyvästi ja avoimesti. Esimerkiksi Seurakunta- ja hautauspalvelualalla ja Kasvatus ja ohjausalalla opiskelijat ovat usein alanvaihtajia, jolloin taustalla on toinen tutkinto.

Esitys herättää huolta työvoiman saatavuudesta sekä työelämässä olevien mahdollisuuksista oman osaamisensa uudistamiseen ja päivittämiseen.

Ammatillisen koulutuksen kokeilua koskevat säädösehdotukset

Luonnoksessa esitetyn toiminnanohjauksoikeilun ajanjakso on varsin pitkä. Sen tavoitteita ja vaikutuksia on tärkeää avata jo ennen kokeilun alkamista ja sen aikana. Kansanopistot tarjoavat ammatillisen koulutuksen lisäksi omalla toiminta-alueellaan myös muita koulutuspalveluja. Lisäksi kansanopistot ovat omilla alueillaan merkittäviä koulutustoimijoita, jotka lisäävät koulutuksen saavutettavuutta.

Asetusluonnoksessa ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta 1§:ssä on kirjattu tutkinnot, jotka opetus- ja kulttuuriministeriön päätöksellä voidaan rajata ammatillisen koulutuksen kokeilusta annettavan järjestämisluvan ulkopuolelle. 5§:n kolmannen momentin mukaan tutkintoja ja osaamisaloja voitaisiin rajoittaa, mikäli niiden laaja järjestämisoikeus heikentäisi olennaisesti

niiden koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiä, jotka tämän lain voimaan tullessa järjestävät kyseistä koulutusta. Kasvatus- ja ohjausalan perustutkinnon järjestämislupien avaaminen heikentäisi merkittävästi kansanopistojen toimintaedellytyksiä, koska ne järjestävät kyseistä koulutusta vakiintuneesti ja ovat investoineet sen kehittämiseen koulutusten olemassaolon ajan.

Rahoituksen uudistusta koskevat säädösehdotukset

Rahoitusmallia uudistetaan samanaikaisesti kehysriihen leikkausten kanssa. Yhteisvaikutusta on vaikea arvioida. Mikäli rahoitusmalli uudistuu, JKO kannattaa vähintään rahoitusmallin kolmen vuoden siirtymäajaksi asetettuja rajoja tai siirtymäajan pidentämistä yli kolmeen vuoteen. Lisäksi JKO kannattaa kahden vuoden toteuman tarkastelujaksoa.

Rahoitusmuutosten kokonaisvaikutusten arviointi tulee tehdä kattavasti ja läpinäkyvästi koulutuksen järjestäjien osalta. Esim. millä tavalla järjestämislupien opiskelijavuosien enimmäismäärät määritellään kokonaisuudessa.

JKO katsoo, että luonnoksessa esitetty muutos heikentää kohtuuttomasti rahoitusta erityisesti niiden tutkintojen osalta, joissa työelämässä tarvitaan koko tutkinnon suorittamista tai alaan liittyvä pätevyysvaatimuksia. Tällaisia koulutuksia ovat esimerkiksi kasvatus- ja ohjausalan perustutkinto ja ammattitutkinto (koulunkäynnin ohjaaja), sosiaali- ja terveysalan perustutkinto tai seurakunta- ja hautauspalvelualan ammattitutkinto (suntio, hautaustoimistotyöntekijä). Em. aloilla koulutuksen vaikuttavuus ja laatu on ollut hyvää ja työvoiman tarve suuri.

Luonnoksen tavoitteena on ohjata opiskelijoita suorittamaan tutkinnon osia. Se ei kuitenkaan ole osalla aloista tarkoituksenmukaista opiskelijoiden työllistymisen näkökulmasta. Kelpoisuuden vuoksi koko tutkinnon suorittaminen on mahdollistettava.

Oppimisen tukea ja erityistä tukea koskevat säädösehdotukset

Esitys pyrkii vastaamaan oppimisen tuen tarpeisiin parantamalla erityisopetusta, lisäämällä henkilöstön osaamista ja yhteistyötä, sekä varmistamalla resurssien riittävyyden ja tuen muotojen selkeyden. Tämä voi parantaa opiskelijoiden tuen saatavuutta ja vaikuttavuutta, mutta toteutus edellyttää riittäviä resursseja.

Tausta-aineistossa painotetaan moniammatillisen yhteistyön merkitystä opiskelijoiden tukemisessa. Millä tavalla tämä turvataan luonnoksessa.

Samoin suunnitelmallisuus koulutuksen järjestäjäkohtaisesti ohjaus- ja tukitoimissa on hyvä turvata. Esitys ei ota kantaa siihen, miten tukitoimien tehokkuutta seurataan ja vaikuttavuutta arvioidaan systemaattisesti.

JKO ei kannata erityisen tuen korotuskertoimen poistamista. Poistaminen tulee vaikuttamaan tuen järjestämiseen tai sille on suunniteltava korvaavaa rahoitusta. Oppivelvollisten lisäksi aikuisilla opiskelijoilla (perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkintojen suorittajat) on erityisen tuen tarpeita, joihin vastaaminen tulisi rahoituksella turvata.

Eri tukimuotojen toteuttamiselle tarvitaan selkeät ja yhtenäiset ohjeet (hyötyjä tasalaatuisuus, oikeudenmukaisuus, tehokkuus, resurssien kohdentaminen, laatu).

Psykososiaalisen tuen ja opiskelijoiden hyvinvoinnin korostaminen jää vähäiseksi esityksessä. On tärkeää, että opiskelijoiden kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin kiinnitetään huomiota ja tälle turvataan riittävä rahoitus.

Tilauuskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

Muut ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia koskevat säädösehdotukset

JKO ei kannata esitystä, jossa järjestämisluvista poistetaan sisäoppilaitosmuotoisuus. Luonnoksen muutosehdotukset vaikuttavat yhtäältä negatiivisesti rahoitukseen ja ennen kaikkea opiskelijoiden mahdollisuuteen asua turvallisessa internaattiasuntolassa. Sisäoppilaitosmuotoisuus tukee opiskelijoita elämänhallinnassa ja sosiaalisissa taidoissa.

Asetusluonnokset

-

Muut kommentit

-

Toivio Kati
Jyväskylän kristillinen opisto